

Schuivers in de wijk

In de piek van de corona waren honderden verpleegkundigen op een andere plek aan het werk om hun collega-verpleegkundigen op de IC of in de infectiebestrijding te ondersteunen. Ook diverse verpleegkundigen M&G schoten hun collega's te hulp. Welke keuzes maakten zij en wat heeft het meeste indruk gemaakt? We spraken er drie.

Tekst:
Marieke
Rijsbergen

Van JGZ naar bron- en contactonderzoek en corona-afdeling ziekenhuis

'Je kon niet op de klinische blik vertrouwen'

Marijke de Boer (26) was nog maar net begonnen met haar nieuwe werk als jeugdverpleegkundige 12+ toen de coronacrisis uitbrak. 'Van het ene op het andere moment viel de inwerkperiode stil omdat de middelbare scholen dichtgingen. De verwachting is dat ik in het nieuwe schooljaar mijn werk als jeugdverpleegkundige pas weer op kan pakken.' Ze meldde zich binnen GGD Fryslân voor de scholing over bron- en contactonderzoek. 'We leerden in korte tijd hoe je een goed gesprek voert, de juiste vragen stelt en om te gaan met de emoties van cliënten. Ik vond het meteen hartstikke leuk en leerde in korte tijd enorm veel.'

Ze voelde zich soms net een detective. 'Je bent de hele dag aan het doorvragen om de puzzel compleet te krijgen. De een kan het op een briefje meegeven waar ze zich twee weken geleden bevonden, bij de ander moet je graven en linksom of rechtsom de informatie naar boven krijgen. Ook waren er complexe situaties. Ik herinner me nog een paar samengestelde gezinnen. Wie was waar wanneer? Dat was soms flink zoeken.'

Volgens de Boer waren mensen soms in paniek als ze hoorde dat ze positief waren getest. 'Vooral op het hoogtepunt van de crisis waren mensen best angstig. Iemand verbrak dan wel eens de verbinding tijdens een telefoongesprek. Je probeert dan op een andere manier contact te leggen. Bijvoorbeeld via de huisarts. Samen kom je dan wel weer een stap verder.'

De meeste indruk maakte toch het werk op de corona-afdeling in het Antoniusziekenhuis in Sneek waar De Boer nog in de flexpool zat. Daar lagen de mensen met bewezen corona die niet op de IC hoefden. 'Vooral de onvoorspelbaarheid van de ziekte en hoe ziek en angstig

'We wisten niets van deze nieuwe ziekte! De onvoorspelbaarheid was heftig'

de mensen waren, was heel heftig. Je kon eigenlijk niet op je klinische blik vertrouwen. Er ging heel veel heel anders. Van het een op de andere moment kon iemand plots heel benauwd worden en snel achteruit gaan. Dat

Links in actie bij BCO, rechts op de corona-afdeling in het ziekenhuis. Marijke de Boer is tweede van links

zag je vaak niet aankomen. We wisten niets van deze nieuwe ziekte! Het was een heel andere manier van verplegen omdat je telkens keek wat de patiënt nog kon en wat niet. Je verzorgde de patiënt stapje voor stapje.' Deze periode zal De Boer zich altijd blijven herinneren. 'Ik heb op 26-jarige leeftijd de kans gekregen in korte tijd veel te leren. Ook heb ik heel rap heel wat collega's en de manier van werken binnen de GGD leren kennen. Deze ervaring neem ik de rest van mijn leven mee.'

Van de wijk naar de IC

'Nu echt doorpakken met Advance Care Planning!'

'Wat mensen zich goed moeten realiseren is dat patiënten op de IC niet beter worden, ze overleven het.' Dit zegt gespecialiseerd verpleegkundige Frank Ootes (50) van het specialistisch team thuiszorg bij Icare. Dat werk doet hij al drie jaar. Voor die tijd werkte hij als ventilation practitioner op de IC. 'Pas na de IC beginnen patiënten met herstellen en wordt duidelijk hoe ze eruit komen. In het begin van de coronacrisis werden heel wat oudere risicopatiënten naar het ziekenhuis gebracht waarna ze op de IC belandden, met vaak geen goede afloop. Naarmate de weken vorderden, merkten we dat deze mensen minder vaak binnen kwamen. Ik hoop en denk doordat thuis duidelijker de keuze werd gemaakt voor wel of niet ziekenhuisopname en beademing.' Dat vindt Ootes een goede ontwikkeling. 'Als wijk- of dementieverpleegkundige moet je echt het gesprek aangaan over wat een cliënt nog wil aan het einde van zijn leven. Nog een ziekenhuisopname? Nog aan de beademing? Deze beslissingen kun je in alle rust thuis met je cliënt maken, zodat dit in crisissituaties helder is. Ofwel: pak nu echt goed door met Advance Care Planning!'

Ootes wist aan het begin van de coronapiekt meteen dat hij zijn oud-collega's op de IC moest gaan ondersteunen. 'Noem het een morele plicht. Niet eens zozeer voor de patiënten, maar meer zodat alles goed op de rit kwam. Want ik hoorde dat mijn ex-collega's in plaats van gemiddeld twee, maar liefst vier patiënten onder zich hadden en zich de benen uit het lijf liepen. Het tekort aan mensen die echt kennis hadden van IC en beademingsapparatuur was vooral in het begin erg groot. Ze konden me met mijn zeventien jaar IC-ervaring dus goed gebruiken.' Hij keerde terug naar ziekenhuis St Jansdal in Harderwijk.

De ventilation practitioner nam vijf weken onbetaald verlof bij zijn thuiszorgorganisatie en zijn collega's vingen zijn uren op. 'Mijn collega's daar waren het helemaal eens met mijn beslissing. Zij hebben zonder

Frank Ootes in actie op de IC

morren extra diensten gedraaid. Heel bijzonder en fijn!' Wat bij Ootes de meeste indruk heeft gemaakt is dat hij als wildvreemde regelmatig de hand van een patiënt vasthield, omdat de familie er niet bij mocht zijn. 'Vaak zag je de paniek in de ogen van de patiënt als hij na weken aan de beademing, bijkwam. Hij zag dan opeens mensen ingepakt in schorten en beschermingsmaskers voor zich. Mijn hand was op dat moment zeer welkom, omdat hij op die manier wist dat hij niet alleen was.'

'Ik nam onbetaald verlof om op de IC te gaan werken'

Soms zag Ootes het mogelijke overlijden eerder aankomen dan de familie. 'Vaak al beneden op de SEH. Een vrouw kon dan bijvoorbeeld nog druk zijn met of ze de toiletpullen van haar man moest gaan halen thuis. Dan zei ik: nee! Nu goed afscheid nemen en elkaar nog even goed knuffelen. Wetende dat ze niet op de IC mocht komen. Gelukkig zijn deze strenge regels na een paar weken versoepeld.'

Na vijf weken zat de tijdelijke klus van Ootes erop. 'Een heel goede tijdsplanning bleek achteraf. Want toen ik wegging, werden de eerste tijdelijke IC-bedden alweer

afgeschaald en kregen de IC-collega's even wat meer lucht. Wat ik nu merk is dat ik thuis mensen met een traumatische stressstoornis na een IC-opname goed kan begeleiden. Deze mensen zijn vaak hele stukken kwijt in hun geheugen. Als ze me dan vertellen dat ze in hun slaap steeds een zoemend geluid hoorden, kan ik ze uitleggen dat dit het geluid was van de beademing. Door met ze te praten vallen er vaak stukjes op hun plek. Ook bespreek ik met ze om nog eens langs te gaan op de IC waar ze gelegen hebben. Veel IC's organiseren terugkomdagen, dat kan voor sommige patiënten heel helend zijn.'

Van JGZ naar bemonstering

'De eerste die positief werd bevonden, heb ik getest'

'Ik moest gewoon een beetje afkicken toen ik weer terug ging naar mijn normale werk.' Dat zegt jeugdverpleegkundige Chris Martijn (33). 'Het was zo'n intensieve tijd; ik leefde er zo'n beetje voor. Ik werkte heel onregelmatig, ook in het weekend en met de feestdagen. In de hoogtijdagen merkte ik dat mijn sociale contacten begonnen af te zeggen omdat ze bang waren voor besmetting. Ik kwam daardoor een beetje in een sociaal isolement terecht. Ook ben ik zelf twee keer getest. Dat is best heftig.'

Toch zou Martijn het zo weer doen. 'Dat hoort bij je verpleegkundig vak, vind ik. Bijspringen in crisissituaties daar waar het nodig is.' Martijn meldde zich aanvankelijk

'Ik moest afkicken toen ik weer terugging naar mijn normale werk'

bij de GGD Zuid-Limburg voor een training hoe hij bij mensen thuis moest bemonsteren. Voor het geval het virus echt om zich heen zou gaan slaan. 'Dat bleek snel achterhaald. In no-time was ik fulltime mensen thuis aan het testen. Altijd samen met een andere collega.' Het was in de begintijd echt pionieren. 'Ik vond het meteen heel leuk en een uitdaging om te doen. Zo brachten we in die eerste tijd de tests nog zelf naar het lab van Maastricht UMC en het was soms passen en meten omdat er nauwelijks beschermingsmiddelen waren. Dat werd na verloop van tijd natuurlijk allemaal anders.'

In de beginperiode ondervond Martijn ook onbegrip. 'Dat merkten we in verpleeghuizen. Als we dan verpakt in beschermingsmiddelen binnenkwamen, vonden zowel de ouderen als de verzorging dat erg overdreven. "Wat een gedoe", hoorden we vaak. Maar ik vond het

Chris Martijn aan het werk in de teststraat van Heerlen

schokkend te zien dat medewerkers daar onbeschermd en vaak ook nog met ziekteverschijnselen hun werk moesten doen.'

Martijn testte degene die als eerste positief werd bevonden in Limburg. 'Niet iets om trots op te zijn, maar we hadden wel zoiets van: "Yes, de eerste is gevonden!" Ik ben samen met een collega nog terug geweest omdat de partner ook getest moest worden. Ze waren vrij rustig, maar hadden wel veel vragen. Mochten ze naar buiten? Hoe lang moesten ze in quarantaine en hoe ging dat dan met boodschappen doen? Daar konden wij ze mee helpen.'

Martijn moest ook een kindje van vier maanden testen. 'Dat was afschuwelijk, maar het hele gezin moest getest worden om te achterhalen wie het nu had en wie niet. Het kindje zat op moeders schoot en gilde het uit.' Of het positief getest is, weet Martijn niet. 'Er waren momenten dat je de uitslag niet meer hoorde in verband met de drukte en hectiek.'

Martijn stond ook bij de teststraat in Heerlen. 'Dat was meer lopendebandwerk en daardoor iets minder uitdagend. Naar mensen thuis was meer aan mij besteed.'

Wat Martijn leuk vond is dat hij altijd met z'n tweeën op pad was en hij in een hecht team terecht kwam. Als jeugdverpleegkundige ben je veel solistischer aan het werk. 'Als ik nu door het pand loop, ken ik veel meer collega's dan voorheen. Dat is iets positiefs dat de coronacrisis teweeg heeft gebracht.' 🧡

Marieke
Rijsbergen
is hoofd-
redacteur van
Tijdschrift
M&G en
freelance
journalist.
Zie ook [www.
bladritme.nl](http://www.bladritme.nl)